

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN XXXX-XXXX

Utgivare: Chefsjurist Pär Ödman, Socialstyrelsen

**Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds
föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS XXXX-XX)
om socialnämndens utredning och fastställande av
faderskap eller föräldraskap samt om
socialnämndens utredning när barn har kommit till
genom assisterad befruktning av ensamstående;
beslutade den XXX 2021**

**HSLF-FS
2021:XX**

Utkom från trycket
den xx mån 2021

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd föreskriver med stöd av 1 och 5 §§ KK (1973:810) om socialnämnds medverkan vid fastställande av faderskap, m.m. och beslutar följande allmänna råd.
Föreskrifterna är särskilt markerad genom inramning.

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner

1 § Dessa föreskrifter och allmänna råd tillämpas av socialnämnden eller någon annan nämnd som kommunfullmäktige har bestämt ska fullgöra uppgiften att utreda och fastställa faderskap eller föräldraskap. Föreskrifterna gäller om

1. ett barn har fötts av en kvinna som inte är gift med en man och barnet har hemvist i Sverige eller om modern är änka och barnet föds inom sådan tid efter mannens död att barnet kan vara avlat dessförinnan,
2. ett barn har fötts av en kvinna som är gift med en man men faderskapspresumtionen ifrågasätts,
3. om svensk socialnämnd medverkar till faderskapsfastställelsen enligt 3 a § lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor, eller
4. ett barn har fötts av en man.

2 § Vad som i de allmänna råden sägs om kvinna, mor och moder gäller för den man som fött ett barn. Vad som i de allmänna råden sägs om man, far och faderskap gäller för den kvinna vars spermier befruktat ägget. För henne fastställs moderskap. Detsamma gäller för den kvinna som samtyckt till assisterad befruktning med donerade spermier om en eller båda föräldrarna bytt kön.

3 § I dessa föreskrifter och allmänna råd avses med

assisterad befruktning	åtgärd som syftar till att på medicinsk väg befrukta ägg med spermier i eller utanför en kvinnas kropp eller åtgärd som syftar till att på medicinsk väg föra in ett befruktat ägg i en kvinnas kropp
behörig inrättning	inrättning med behörighet som följer av föreskrifter i det aktuella landet eller där det tydligt framgår på annat sätt, t.ex. att inrättningen har tillstånd att genomföra assisterade befruktningar. Inrättningens behörighet måste också omfatta den typ av behandling som utförts i det enskilda fallet
donator	den som donerar ägg eller spermier till assisterad befruktning
faderskapspresumtion	om modern vid barnets födelse är gift med en man ska mannen i äktenskapet i enlighet med 1 kap. 1 § föräldrabalken anses som barnets far under förutsättning att ingen av föräldrarna ändrat könstillhörighet
konceptionstid	den tidsperiod inom vilken befruktningen har kunnat inträffa i en graviditet
sambo	sambo enligt sambolagen (2003:376)
förälder	den kvinna som lämnat samtycke till att hennes make, registrerade partner eller sambo genomgår assisterad befruktning och ingen av dem har ändrat könstillhörighet

2 kap. Ansvarig kommun

Om barnet inte är fött

Om en utredning inleds före ett barns födelse, bör socialnämnden i den kommun där modern är folkbokförd ansvara för utredningen.

Om modern flyttar till en annan kommun före barnets födelse, bör nämnden som inlett utredningen slutföra den även om barnet sedan folkbokförs i den nya kommunen. Den utredande nämnden bör så snart den fått kännedom om flytten underrätta nämnden i den nya folkbokföringskommunen om att en utredning inletts, så att inte denna kommun i onödan tar kontakt med modern. Nämnden i folkbokföringskommunen – dit underrättelsen om barnets födelse skickas – bör å sin sida när den får reda på att en utredning pågår i en annan kommun se till att den utredande nämnden får del av underrättelsen, se vidare 11 kap, ”Möjlighet att flytta över ärende till annan kommun”.

Om barnet inte är folkbokfört

Om barnet inte är folkbokfört, men socialnämnden bedömer att barnet ändå har hemvist i Sverige, bör nämnden i den kommun där barnet vistas ansvara för utredningen. Nämnden i födelsekommunen – dit underrättelsen från Skatteverket skickas – bör se till att den kommun där barnet vistas – om det är en annan kommun än födelsekommunen – får del av underrättelsen så att den nämnden kan bedöma om barnet kan anses ha hemvist i Sverige.

Om barnet har hemvist utomlands

De uppgifter som socialnämnden behöver för att pröva sin behörighet i enlighet med 3 a § lag (1985:367) om internationella faderskapsfrågor kan i regel inhämtas genom mannen och hans eventuella partner, den kvinna som fött barnet och hennes eventuella partner eller genom berörd utlandsmyndighet.

Om en nedlagd utredning ska återupptas

Om barnet har flyttat till en annan kommun sedan ett beslut om nedläggning av utredningen fattats, bör socialnämnden i den kommun som lade ner den ansvara för utredningen, om den ska återupptas.

Om bekräftat faderskap ifrågasätts

Om riktighet av en faderskaps- eller föräldraskapsbekräftelse bekräftelse ifrågasätts bör den kommun som barnet är folkbokfört i bistå med rådgivning.

3 kap. Socialnämndens utredningsskyldighet

Om barnet inte är fött

Om modern begär det bör socialnämnden inleda en faderskaps- eller föräldraskapsutredning före barnets födelse.

Om modern inte är folkbokförd i Sverige bör socialnämnden i regel avvakta med faderskaps- eller föräldraskapsutredningen till dess barnet är fött eftersom det i en sådan situation kan vara svårt att bedöma barnets hemvist.

Adoption

Socialnämnden bör inte inleda en utredning för de utländska barn som kommit till Sverige för adoption.

För de barn som föds i Sverige och där samtycke till adoption finns bör faderskapet, om det inte är allt för komplicerat, fastställas, se avsnittet ”Utredning när barnet ska lämnas för adoption” under 5 kap. ”Utredningen”.

Dödfött eller avlidet barn

Socialnämnden bör inte på eget initiativ inleda en utredning för ett dödfött barn eller ett barn som har avlidit.

Om modern begär att socialnämnden ska inleda en utredning eller slutföra en redan inledd utredning och den inte framstår som komplicerad, kan nämnden medverka till fastställelse genom bekräftelse.

Barn som flyttat till Sverige utan föräldrar

Socialnämndens skyldighet att utreda faderskap eller föräldraskap avser alla barn som bedöms ha hemvist i Sverige. Det gäller oavsett var barnets föräldrar är bosatta.

Ärenden med anknytning till utlandet

Om en faderskapsfråga som aktualiseras här i landet har anknytning till något annat land bör socialnämnden ta reda på om faderskapet har fastställts eller om rättegång eller utredning pågår i det andra landet.

4 kap. Ifrågasatt faderskapspresumtion

Lämplighetsbedömning – s.k. förhandsprövning

Om faderskapspresumtionen ifrågasätts, bör modern och mannen i äktenskapet kallas till ett samtal gemensamt eller var för sig så snart som möjligt.

När socialnämnden tar ställning till om det är lämpligt att inleda en utredning bör nämnden bedöma, om

- de uppgifter som lämnats framstår som trovärdiga,
- en utredning kan vara till men för barnet, eller
- en utredning kan utsätta modern för påfrestningar som innebär fara för hennes psykiska hälsa.

Lämplighetsbedömningen bör göras skyndsamt.

Om den leder fram till att det är lämpligt att inleda en utredning, bör den påbörjas så snart som möjligt.

5 kap. Utredningen

4 § Utredningen ska göras i *U-protokollet för utredning av faderskap, föräldraskap, ensamstående eller faderskap/moderskap om någon eller båda föräldrarna bytt könsidentitet (bilaga 1)* och, om det behövs, på fortsättningsblad (*bilaga 2*).

Personligt sammanträffande

Utredaren bör så snart som möjligt kalla modern, och om hon uppger en fader eller förälder, till ett personligt sammanträffande gemensamt eller var för sig för att de bl.a. ska kunna styrka sin identitet. En kopia av respektive parts legitimationshandling bör sparas i akten.

Utredaren bör vid det personliga sammanträffandet informera om

- vilka regler som gäller för fastställande av faderskap eller i förekommande fall föräldraskap,
- vad som avses med konceptionstid och dess betydelse för utredningen,
- under vilka förutsättningar en rättsgenetisk undersökning kan göras, resultatet och betydelsen av den för utredningen.

I förekommande fall bör utredaren även informera om

- den rättsliga, sociala, psykologiska, ekonomiska och medicinska betydelsen av ett fastställt faderskap,
- att barnet har rätt enligt 1 kap. 15 § föräldrabalken att av sina föräldrar få veta att han eller hon har tillkommit genom insemination eller befruktning utanför kroppen med donerade könsceller,
- att om det uppges att barnet har kommit till genom en assisterad befruktning med donerade könsceller enligt lagen om genetisk integritet m.m., bör utredaren också informera om barnets rätt att få ta del av uppgifter om donatorn, samt
- vad gemensam vårdnad innebär.

Utredning före barnets födelse

Om socialnämnden inlett utredning före barnets födelse bör konceptionstiden beräknas med hjälp av rekommendationerna och födelseviktstabellen (*bilaga 3*). När barnet är fött bör en slutlig konceptionstid beräknas utifrån födelsevikten.

Utredning med endast en presumtiv far

Om modern uppger att hon inte haft sexuellt umgänge med någon annan man under konceptionstiden än den man som uppges som far och det inte under samtalet, eller på annat sätt, kommer fram något som gör att utredaren ifrågasätter detta, bör utredaren avsluta utredningen genom att bereda mannen tillfälle att bekräfta faderskapet.

Utredning med flera parter

2 § För varje man eller förälder som förekommer i utredning ska ett protokoll upprättas.

Utredaren bör informera modern om den beräknade konceptionstiden. Se 6 kap. ”Beräkning av konceptionstid”.

Om modern uppger att flera män förekommer inom den beräknade konceptionstiden bör utredningen även inbegripa dessa män och utredaren kalla dessa till enskilda samtal så snart som möjligt. Utredaren bör verka för att snarast få till stånd en rättsgenetisk undersökning av männen, Se 7 kap. ”Rättsgenetisk undersökning”.

Utredaren bör endast till utredning kalla en man som modern haft sexuellt umgänge med i anslutning till den beräknade konceptionstiden om

- modern uppger att hon inte haft sexuellt umgänge med någon man inom den beräknade konceptionstiden,
- de män som förekommer inom konceptionstiden blivit uteslutna som far genom en rättsgenetisk undersökning, eller
- konceptionstiden är svår att beräkna.

Tveksamma uppgifter

Om utredaren eller någon part i utredningen är osäker på faderskapet eller föräldraskapet bör utredaren göra en bedömning om rättsgenetisk undersökning bör göras, om någon ytterligare part ska inbegripas i utredningen, om utredningen ska föreslås läggas ned av nämnd eller tas till domstol.

Utredning efter assisterad befruktning

Om utredaren anser det klarlagt att barnet tillkommit genom assisterad befruktning men inte med tillräcklig säkerhet kan bedöma moderns

civilstånd vid behandlingen som ledde till barnets tillkomst bör ärendet överlämnas till domstol.

**HSLF-FS
2021:XX**

För att samtycke ska kunna ligga till grund för faderskap eller föräldraskap bör fastställas att den som samtyckt till den assisterade befruktningen var make, registrerad partner eller sambo vid tidpunkten för den assisterade befruktningen som ledde till barnets tillkomst.

Att någon har samtyckt till assisterad befruktning bör styrkas genom att den eller de som deltar i utredningen visar upp en kopia på skriftligt samtycke. Har den assisterade befruktningen genomförts i Sverige bör samtycket ha lämnats på blankett som är bilaga till författningen Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2009:32) om användning av vävnader och celler i hälso- och sjukvården och vid klinisk forskning m.m.. En kopia på denna handling bör sparas i akten.

Om skriftligt samtycke inte har visats upp, bör utredaren kontakta den som är ansvarig för den assisterade befruktningen för att kontrollera att skriftligt eller muntligt samtycke har lämnats. Utredaren bör anteckna i U-protokollet på vilket sätt det skriftliga eller muntliga samtycket har lämnats. Om utredaren inte med tillräcklig säkerhet kan bedöma om samtycke till den assisterade befruktningen har lämnats innan den genomfördes, bör utredaren informera den eller de som deltar i utredningen om att nämnden kommer att väcka talan i domstol. Om nedläggning av utredningen, se vidare kap. 13.

Har modern genomgått assisterad befruktning som ensamstående bör utredaren fråga modern om kraven enligt 1 kap. 3 § andra stycket föräldrabalken är uppfyllda.

Att modern har genomgått en assisterad befruktning som ensamstående bör styrkas genom att modern uppvisar ett intyg eller en kopia på patientjournalen från tillfället då behandlingen som ska ha lett till befruktningen skedde.

Om skriftligt underlag inte har visats upp, bör utredaren kontakta den sjukvårdsinrättning där den assisterade befruktningen genomfördes för att kontrollera att modern gjorde behandlingen som ensamstående.

Om utredaren eller någon part i utredningen är tveksam till om barnet kommit till genom en assisterad befruktning bör utredaren, om ultraljudsundersökning är gjord, beräkna en ny konceptionstid med hjälp av rekommendationerna och ultraljudstabellen (***bilaga 4***).

Utredaren bör även kontakta det sjukhus där den assisterade befruktningen enligt uppgift har utförts och kontrollera med den ansvarige läkaren, om och när den assisterade befruktningen har ägt rum.

Om modern genomgått assisterad befruktning med spermier från en man som vid tillfället för den assisterade befruktningen var hennes sambo eller make och uppger att hon haft sexuellt umgänge med annan man i anslutning till den beräknade konceptionstiden bör en rättsgenetisk undersökning göras avseende hennes make eller sambo.

Om donerade spermier använts och modern uppger att hon under konceptionstiden haft sexuellt umgänge med annan än den sambo, registrerade partner eller make som samtyckt till den assisterade befruktningen bör utredningen även inbegripa den mannen. Detsamma gäller om hon under konceptionstiden vid assisterad befruktning som ensamstående haft sexuellt umgänge med en eller flera män.

Även om det framkommer att heminsmination ägt rum under konceptionstiden bör utredningen inbegripa den mannen. Utredaren bör i dessa fall verka för att en rättsgenetisk undersökning genomförs om det bedöms vara nödvändigt.

Särskilt om utredning vid assisterad befruktning med donerade spermier

Om assisterad befruktning utförts i Sverige enligt lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. med donerade spermier på annan vårdinrättning än vid de sjukhus som har sjukvårdsenheter där det bedrivs högskoleutbildning för läkarexamen och forskning bör utredaren kontrollera inrättningens behörighet hos tillståndsgivande myndighet Inspektionen för vård och omsorg.

Om assisterad befruktning utförts med donerade spermier i utlandet och det inte har uppvisats tillräckliga uppgifter om inrättningens behörighet eller barnet har rätt att ta del av uppgifter om spermiedonatorn bör utredaren kontakta inrättningen för vidare utredning.

Utredaren kan även inhämta uppgifter från andra personer som kan lämna uppgifter av betydelse för utredningen. Det kan i enstaka fall bli aktuellt att inhämta uppgifter genom svensk utlandsmyndighet i det land där behandlingen utförts.

Om nämnden inte med tillräcklig säkerhet kan bedöma inrättningens behörighet eller om barnets rätt att ta del av uppgifter om spermiedonator kan nämnden lägga ner utredningen om den bedömer att det är utsiktslöst att försöka få faderskapet eller föräldraskapet fastställt av domstol.

Utredning när modern inte vill medverka

Om modern inte vill medverka i utredningen, bör utredaren samtala med henne om hur viktigt det är för barnet att få faderskapet eller föräldraskapet fastställt, såväl ur rättslig, social, psykologisk, ekonomisk som medicinsk synvinkel.

Utredaren bör informera modern om

- nämndens skyldighet att försöka utreda och fastställa faderskapet eller föräldraskapet,
- utredarens rätt att med stöd av 10 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) begära uppgifter från utomstående, och
- att barnet inte har rätt till underhållsstöd enligt 18 kap. 8 § socialförsäkringsbalken (2010:110) om modern är boförälder och hon uppenbarligen utan giltigt skäl låter bli att vidta eller medverka till åtgärder för att få faderskapet eller föräldraskapet fastställt.

Utredning när barnet ska lämnas för adoption

Efter det att modern eller en särskilt förordnad vårdnadshavare lämnat sitt skriftliga samtycke till adoptionen bör utredaren i regel inte vidta några ytterligare utredningsåtgärder. Se 13 kap. ”Nedläggning av utredningen”.

Uppgifter från utomstående

Om utredaren får uppgifter från någon annan än modern om att en viss man kan vara far till barnet, bör modern få bemöta uppgifterna innan utredaren beslutar att denne ska kontaktas.

Barn med hemvist i Sverige som tillkommit genom surrogatarrangemang i utlandet

Om barnet har tillkommit genom assisterad befruktning utomlands, barnet bedöms ha hemvist i Sverige och fastställelsen avser en man som har sin hemvist i Sverige men han är varken gift, registrerad partner eller sambo med den kvinna som fött barnet bör en rättsgenetisk undersökning göras.

Barn med hemvist utomlands som tillkommit genom surrogatarrangemang i utlandet

När svensk socialnämnd funnit sig behörig att medverka till att fastställa faderskapet för ett barn med hemvist utomlands bör en rättsgenetisk undersökning göras. En rättsgenetisk undersökning kan i regel genomföras i barnets hemvistland. Socialnämnden kan stå för kostnaden för en undersökning och svensk utlandsmyndighet kan bistå med att genomföra den.

Kopior av dokument och andra omständigheter som socialnämnden dokumenterat och som har legat till grund för att faderskapsutredningen genomförs i Sverige bör sparas i faderskapsärendet.

Barn som flyttat till Sverige utan föräldrar

Har barnet flyttat till Sverige utan sina föräldrar bör omständigheterna kring detta redogöras för i U-protokollet under ”Handläggning av utredningen”. Utredaren bör inledningsvis inhämta upplysningar från den som barnet, eller någon annan, uppger är barnets mor.

Upplysningar kan även inhämtas från den som barnet, eller någon annan, uppger är barnet far samt från vuxna i utlandet och i Sverige som barnet har eller har haft en nära relation till, exempelvis släktingar, god man och särskilt förordnad vårdnadshavare.

Samtal med barn som flyttat till Sverige utan föräldrar

Barnet har rätt att bli informerad om ärendet på ett sätt som är anpassat till barnets ålder och mognad och att komma till tals.

Om barnet uttrycker att det inte vill prata med utredaren bör denne, efter en bedömning av barnets mognad och ålder, informera barnet om vikten av att få faderskapet fastställt för barnet.

Utredaren bör vidare informera barnet om nämndens skyldighet att försöka utreda och fastställa faderskapet och att utredaren kan komma att ta kontakt med utomstående, till exempel andra vuxna i utlandet och i Sverige som barnet har eller har haft en nära relation till, och med svenska utlandsmyndigheter

Om en utredning ska återupptas

Om barnet har flyttat till en annan kommun sedan ett beslut om nedläggning av utredningen fattats, bör socialnämnden i den kommun som lade ner den ansvara för utredningen, om den ska återupptas.

Om en utredning avslutats på grund av att barnet flyttat utomlands men vid ett senare tillfälle flyttar tillbaka till en annan kommun än den som avslutat utredningen bör den kommun som barnet flyttat till inhämta information om den tidigare utredningen.

6 kap. Beräkning av konceptionstid

Födelsevikttabellen

Om modern uppger att hon har haft sexuellt umgänge med endast en man, eller att barnet har tillkommit genom assisterad befruktning, kan konceptionstiden beräknas med hjälp av födelsevikttabellen (*bilaga 3*).

Födelsevikttabellen bör inte användas för beräkning av konceptionstiden, om

- modern lider av en medicinsk sjukdom som kan påverka fostertillväxten, t.ex. diabetes, hjärt- och kärlsjukdom, njursjukdom och vissa reumatiska sjukdomar,
- modern lidit av graviditetskomplikationer, t.ex. preeklampsi (havandeskapsförgiftning) eller graviditetsdiabetes, eller
- barnet fötts före fullgången tid eller har låg eller hög vikt med hänsyn till graviditetslängden.

Om modern lidit av graviditetskomplikationer, t.ex. preeklampsi (havandeskapsförgiftning) eller graviditetsdiabetes, bör konceptionstiden beräknas med hjälp av ultraljudstabellen (**bilaga 4**), om ultraljudsundersökning har gjorts under graviditeten. I annat fall kan ett yttrande om konceptionstiden hämtas in från Socialstyrelsens råd för vissa rättsliga sociala och medicinska frågor (Rättsliga rådet).

Ultraljudstabellen

Om modern uppger att hon har haft sexuell umgänge med flera män, eller att hon har haft sexuell umgänge med en eller flera män i nära anslutning till en assisterad befruktning, bör konceptionstiden beräknas med hjälp av ultraljudstabellen (**bilaga 4**), om ultraljudsundersökning är gjord. Utredaren bör sända formuläret ”Intyg om ultraljudsundersökning eller utvecklingsgrad för utredning av faderskap” (**bilaga 5**) till förlossningskliniken. Om ultraljudsundersökning inte är gjord, bör konceptionstiden beräknas med hjälp av födelsevikttabellen (**bilaga 3**).

Ultraljudstabellen kan användas även om modern lidit av graviditetskomplikationer, t.ex. preeklampsi (havandeskapsförgiftning) eller graviditetsdiabetes. Däremot bör ultraljudstabellen inte användas, om barnet har en allvarlig skullmissbildning (microcephali). Om barnet har en allvarlig skullmissbildning, kan ett yttrande om konceptionstiden hämtas in från Rättsliga rådet.

Ultraljudsundersökningen kan bara läggas till grund för beräkning av konceptionstiden, om den är utförd på svenskt sjukhus eller under ledning av en läkare med specialistkompetens i obstetrik och gynekologi. Undersökningen måste vidare vara utförd i syfte att tidsbestämma graviditeten.

Om flera ultraljudsundersökningar har gjorts under graviditeten, bör mätningen från den undersökning som främst utförts för att mäta graviditetslängden användas. Om flera mätningar har gjorts, bör den tidigaste mätningen användas.

Flerbarnsfödelse

Vid flerbarnsfödelse bör konceptionstiden beräknas med hjälp av ultraljudstabellen (**bilaga 4**), om ultraljudsundersökning har gjorts under

graviditeten. Konceptionstiden bör beräknas utifrån mätvärdena från det största barnet. Om ultraljudsundersökning inte är gjord, kan konceptionstiden beräknas med hjälp av födelsevikttabellen (*bilaga 3*). Konceptionstiden bör beräknas utifrån det tyngsta barnets vikt. Ett yttrande om konceptionstiden kan också hämtas in från Rättsliga rådet.

Utredningen påbörjad före barnets födelse

Om modern uppger att hon har haft sexuellt umgänge med endast en man, eller att barnet tillkommit genom assisterad befruktning, kan konceptionstiden beräknas med hjälp av födelsevikttabellen (*bilaga 3*) utifrån en uppskattad födelsevikt på 3 500 gram och den beräknade födelsedagen. Två veckor bör sedan läggas till i början och i slutet av det framtagna tidsintervallet. När barnet är fött bör en slutlig konceptionstid beräknas utifrån födelsevikten. Om den slutliga konceptionstiden faller inom den tidigare beräknade konceptionstiden, kan en upprättad bekräftelse godkännas utan vidare kontakt med den eller de som deltar i utredningen. Om den slutliga konceptionstiden inte faller inom den tidigare beräknade konceptionstiden bör utredaren ta reda på om modern har haft samlag, om det förekommit heminsmination eller assisterad befruktning under konceptionstiden.

Om modern uppger att hon har haft sexuellt umgänge med flera män, eller att hon har haft sexuellt umgänge med en eller flera män i nära anslutning till assisterad befruktning, bör konceptionstiden beräknas med hjälp av ultraljudstabellen (*bilaga 4*), om ultraljudsundersökning har gjorts. Om ultraljudsundersökning inte har gjorts, bör konceptionstiden beräknas med hjälp av födelsevikttabellen (*bilaga 3*) utifrån en uppskattad födelsevikt på 3 500 gram och den beräknade födelsedagen. När barnet är fött bör en slutlig konceptionstid beräknas utifrån födelsevikten.

7 kap. Rättsgenetisk undersökning

Information till den eller de som deltar i utredningen

Utredaren bör informera den eller de som deltar i utredningen om hur en rättsgenetisk undersökning går till och vad resultatet kan ge för information.

Om någon som deltar i utredningen motsätter sig en undersökning, bör utredaren informera om att faderskapsärendet kan överlämnas till domstol som kan förelägga vite eller förordna om biträde av polismyndighet för att undersökningen ska komma till stånd.

Om någon som deltar i utredningen begär rättsgenetisk undersökning

Socialnämnden bör medverka till en rättsgenetisk undersökning om någon som deltar i utredningen begär det.

Flera män förekommer inom den beräknade konceptionstiden

Om modern uppger att flera män förekommer inom den beräknade konceptionstiden, eller att hon har haft sexuellt umgänge med en eller flera män i nära anslutning till assisterad befruktning, bör utredaren se till att undersökningarna görs skyndsamt på samtliga män samt att dessa sker i nära anslutning till varandra så att inte handläggningstiden blir onödigt lång.

Faderskapspresumtionen ifrågasätts

Om faderskapspresumtionen ifrågasätts, bör utredaren bedöma om mannen i äktenskapet ska vara den man som undersöks först. Om så sker bör övriga män som förekommer i utredningen inte undersökas förrän utredaren konstaterat att mannen i äktenskapet inte kan vara far till barnet.

Underrättelse till avdelningen för rättsgenetik och rättskemi

Underrättelsen som avses i 2 § förordningen (1969:624) om blodundersökning m.m. vid utredning av faderskap bör göras genom att utredaren sänder formuläret "Underrättelse om förestående rättsgenetisk undersökning" (***bilaga 6***) till avdelningen för rättsgenetik och rättskemi på Rättsmedicinalverket.

Provtagningen

Utredaren bör så långt det är möjligt fylla i formuläret "Meddelande till ansvarig nämnd om utförd provtagning i faderskapsärende" (***bilaga 7***) som underlag för provtagningen om den sker av annan än socialnämnden.

Utredaren bör informera den eller de som deltar i utredningen om att ta med legitimation till provtagningen.

Utredaren kan också, som en säkerhetsåtgärd, be provtagaren att ta en kopia på legitimationshandlingen om provtagningen inte sker av utredaren.

Om det kan befaras att det finns en avsikt att vilseleda provtagaren, kan utredaren följa med till platsen för provtagningen för att styrka provlämnarens identitet. Utredaren ansvarar för att provet sänds till Rättsmedicinalverket.

Om någon som deltar i utredningen inte medverkar till provtagningen, bör utredaren informera om att ärendet kan överlämnas till domstol som kan förelägga vite eller förordna om biträde av polismyndighet för att provtagning ska komma till stånd.

8 kap. Bekräftelsen

Bekräftelsehandlingen

Bekräftelsehandlingen bör innehålla de uppgifter som framgår av formuläret "Bekräftelse av faderskap, föräldraskap eller moderskap" (*bilaga 8*).

Bekräftelsehandlingen bör arkiveras i original hos socialnämnden. Modern och fadern eller föräldern bör få var sin kopia.

Om utredningen påbörjats före barnets födelse, bör barnets namn och personnummer antecknas i bekräftelsehandlingen efter födseln och innan socialnämnden godkänner bekräftelsen.

Bereda tillfälle att bekräfta

Om modern uppgivit flera män, eller att hon har haft sexuellt umgänge med en eller flera män eller utfört en heminsemination i nära anslutning till assisterad befruktning, inom den beräknade konceptionstiden, bör endast den man som genom en rättsgenetisk undersökning visat sig vara sannolik som far till barnet beredas tillfälle att bekräfta faderskapet.

Vid tveksamheter

Om mannen eller den kvinna som antas vara förälder till barnet är tveksam till faderskapet respektive föräldraskapet, oavsett om en rättsgenetisk undersökning gjorts eller inte, bör socialnämnden inte bereda mannen eller den kvinna som antas vara förälder till barnet tillfälle att bekräfta faderskapet respektive föräldraskapet. Mannen eller den kvinna som antas vara förälder till barnet bör informeras om att faderskapsärendet respektive föräldraskapet kommer att överlämnas till domstol för rättslig prövning.

Socialnämndens godkännande

Om modern uppger att endast en man förekommer inom den beräknade konceptionstiden, eller att sexuellt umgänge med annan än den som samtyckt till assisterad befruktning inte förekommit, bör socialnämnden godkänna bekräftelsen, om den eller de som deltar i utredningen samstämmt uppger att barnet är deras gemensamma och det inte kommer fram något som gör att utredaren ifrågasätter detta.

Om modern uppger att flera män förekommer inom den beräknade konceptionstiden, bör socialnämnden endast godkänna en bekräftelse, om en rättsgenetisk undersökning visar att mannen sannolikt är far till barnet.

Om bekräftelsen upprättas före barnets födelse, bör socialnämnden inte godkänna bekräftelsen förrän barnet är fött och en slutlig konceptionstid beräknats.

Anmälan om gemensam vårdnad

Utredaren bör informera föräldrarna om möjligheten enligt 6 kap. 4 § föräldrabalken att anmäla gemensam vårdnad i samband med att socialnämnden godkänner bekräftelsen. Anmälan kan göras på formuläret ”Anmälan om gemensam vårdnad i samband med bekräftelse av faderskap” (**bilaga 9**). Anmälan bör sändas tillsammans med bekräftelsen till Skatteverket samma dag som den undertecknats och socialnämnden godkänt bekräftelsen.

9 kap. Biträde av socialnämnden i annan kommun

Biträde med att höra en part i utredningen

Om socialnämnden begär biträde med att höra en presumtiv far eller förälder, bör den ansvariga socialnämnden så långt det är möjligt fylla i protokollet i utredningen och sända det i original till den biträdande nämnden. Den ansvariga nämnden bör behålla en kopia. Den biträdande nämnden bör sedan fylla i aktuell del av protokollet som biträdet avser och underteckna det.

Biträde i samband med rättsgenetisk undersökning

Om socialnämnden begär biträde i samband med en rättsgenetisk undersökning, bör nämnden bifoga formuläret ”Meddelande till ansvarig nämnd om utförd provtagning i faderskapsärende” (**bilaga 7**). Formuläret bör så långt det är möjligt fyllas i av den ansvariga nämnden.

Biträde med bekräftelsen

Om socialnämnden begär biträde med bekräftelsen, bör den ansvariga nämnden så långt det är möjligt fylla i bekräftelsehandlingen (**bilaga 8**) och sända den i original till den biträdande nämnden. Den ansvariga nämnden bör behålla en kopia av den – så långt möjligt – ifyllda bekräftelsehandlingen.

10 kap. Biträde av svensk utlandsmyndighet

Biträde med att höra en part i utredningen

Om socialnämnden begär biträde av en svensk utlandsmyndighet, bör nämnden sända formuläret ”Begäran om bistånd av utlandsmyndighet i faderskapsärende” (**bilaga 10**) till den svenska utlandsmyndigheten. Protokoll eller bekräftelsehandling bör så långt möjligt fyllas i och bifogas i original. Nämnden bör behålla en kopia på de – så långt möjligt – ifyllda handlingarna.

Biträde i samband med rättsgenetisk undersökning

Om socialnämnden begär biträde i samband med en rättsgenetisk undersökning, bör nämnden bifoga formuläret ”Meddelande till ansvarig nämnd om utförd provtagning i faderskapsärende” (**bilaga 7**). Formuläret bör så långt det är möjligt fyllas i av den ansvariga nämnden och nämnden bör ge instruktioner till den biträdande utlandsmyndigheten om hur provet ska lämnas.

Biträde med bekräftelsen

Om socialnämnden begär biträde med bekräftelsen, bör den ansvariga nämnden så långt det är möjligt fylla i bekräftelsehandlingen (**bilaga 8**) och sända den i original till den biträdande utlandsmyndigheten. Den ansvariga nämnden bör behålla en kopia av den – så långt möjligt – ifyllda bekräftelsehandlingen.

11 kap. Möjlighet att flytta över ärende till annan kommun

Socialnämnden bör i första hand överväga, om det kan vara tillräckligt att begära biträde från nämnden i den andra kommunen i stället för att flytta över ärendet.

Socialnämnden bör i regel inte flytta över ett ärende, om endast en mindre del av utredningsarbetet återstår.

Socialnämndens bedömning av om ett ärende bör flyttas över till nämnden i en annan kommun bör så långt möjligt göras i samförstånd med den andra kommunen. Vårdnadshavarens eller en särskilt förordnad vårdnadshavares synpunkter bör beaktas.

Skyddade personuppgifter

Socialnämnden kan flytta över ärendet, om modern eller barnet har skyddade personuppgifter och utredningen av den anledningen avsevärt skulle underlättas genom att nämnden i en annan kommun än barnets folkbokföringskommun gör utredningen, t.ex. den andra partens folkbokföringskommun.

12 kap. Utredningstiden

Särskilda skäl

Särskilda skäl för att utredningen inte slutförs inom lagstadgade ett år kan vara att en utredning återupptas eller påbörjas senare än i samband med barnets födelse. Sådana utredningar bör senast vara slutförda inom ett år från det att utredningen återupptogs eller påbörjades.

Särskilda skäl kan också vara att det varit svårt att hitta eller få kontakt med den eller de män som modern uppger i utredningen eller med modern själv. Den omständigheten att den medicinska utredningen drar ut på tiden kan också utgöra särskilda skäl.

Övervägande efter sex månader

Om en utredning inte är slutförd inom sex månader, bör utredaren rådgöra med en överordnad tjänsteman om utredningen ska fortsätta eller om ärendet ska överlämnas till domstol för rättslig prövning eller läggas ner enligt 2 kap. 7 § föräldrabalken.

Om en utredning pågår längre tid än ett år, bör ärendet föreläggas socialnämnden med förslag till ställningstagande om utredningen ska fortsätta, läggas ner eller om ärendet ska överlämnas till domstol för rättslig prövning.

Om utredningen fortsätter sedan den förelagts socialnämnden, bör utredaren var sjätte månad rådgöra med en överordnad tjänsteman om utredningen ska fortsätta eller om ärendet ska överlämnas till domstol för rättslig prövning eller läggas ner enligt 2 kap. 7 § föräldrabalken.

13 kap. Nedläggning av utredningen

Om det är omöjligt att få erforderliga upplysningar

Om det är omöjligt att få erforderliga upplysningar på grund av att modern vägrar att medverka, bör utredaren samtala med henne om hur viktigt det är för barnet att få faderskapet eller föräldraskapet fastställt. Se också avsnittet ”Utredning när modern inte vill medverka” under 5 kap. ”Utredningen”.

Om det är utsiktslöst att försöka få faderskapet eller föräldraskapet fastställt av domstol

Innan socialnämnden beslutar om att lägga ner en utredning på grund av att det framstår som utsiktslöst att försöka få faderskapet eller föräldraskapet fastställt av domstol bör utredaren samråda med en person med goda kunskaper inom familje- och processrätt.

Om samtycke till adoption har lämnats

Om modern eller en särskilt förordnad vårdnadshavare har lämnat sitt skriftliga samtycke till adoption av barnet och en faderskaps- eller föräldraskapsutredning framstår som komplicerad, t.ex. för att modern inte vill medverka eller flera män kan komma ifråga som far till barnet, bör utredaren göra en bedömning av utsikterna att kunna fastställa faderskapet eller föräldraskapet eller om utredningen ska läggas ner.

Om det är till men för barnet eller fara för moderns psykiska hälsa

Innan socialnämnden beslutar om att lägga ner en utredning på grund av att det finns särskilda skäl att anta att en fortsatt utredning eller rättegång skulle vara till men för barnet eller utsätta modern för påfrestningar som innebär fara för hennes psykiska hälsa bör utredaren

hämta in ett utlåtande från en läkare med specialistkompetens i psykiatri eller en legitimerad psykolog.

Information till modern vid nedläggning enligt 2 kap. 7 § punkterna 1-4 FB

Utredaren bör informera modern om att socialnämnden kan återuppta utredningen, om det kommer fram nya omständigheter av betydelse.

Utredaren bör uppmana modern att underrätta socialnämnden, om hon får kännedom om eller kan erinra sig något som kan ha betydelse för faderskapet.

Om modern genomgått assisterad befruktning som ensamstående

Utredaren bör informera en moder som genomgått assisterad befruktning som ensamstående om att nämnden kan återuppta utredningen om spermiegivaren frivilligt vill bekräfta faderskapet och modern vill godkänna bekräftelsen.

14 kap. Rättegång

Om socialnämnden för barnets talan i ett mål om fastställande av faderskap eller föräldraskap, bör som rättegångsombud anlitas en person med goda kunskaper inom familje- och processrätt.

15 kap. Rätten att söka sitt ursprung

Om den enskilde har uppnått myndig ålder och begär att få ta del av uppgifter hos socialnämnden om förhållanden av betydelse för att få vetskap om sitt biologiska ursprung, bör han eller hon vid utlämnandet erbjudas stöd och information.

Eftersom det kan finnas information i ärendet som den enskilde både kan behöva hjälp med att förstå och att bearbeta bör socialnämnden även kunna erbjuda efterföljande stödsamtal.

Assisterad befruktning med donerade könsceller

Om den som tillkommit genom donerade könsceller i Sverige och har uppnått tillräcklig mognad, vill ta del av de uppgifter som finns om donatorn eller personer som tillkommit genom samma donator i sjukhusets särskilda journal, bör nämnden erbjuda sig att hjälpa till att förmedla dessa uppgifter.

Om han eller hon vill komma i kontakt med donatorn eller personer som tillkommit genom samma donator bör nämnden erbjuda sig att ta den inledande kontakten med denne. Socialnämnden bör även erbjuda efterföljande stödsamtal.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

PER BERGLING

Anna Axelsson

HSLF-FS kan laddas ned eller beställas via
webb: www.xxxxxxxxxxxxxx.xx
e-post: xxxxxxxx@xxxxxxxx.xx

Kontakt

Xxxxxxxxxxxx

Adress

Telefon: xx-xxxxxxxx Fax: xx-xxxxxxxx

e-post: xxxxxxxx@xxxxxxxx.xx

webb: www.xxxxxxxxxxxxxx.xx

Tryckort: **Tryckeri och tryckår**